

Oponentský posudek

Ženy, sport a emancipace (1900-1938)

Sandra LAURENCOVÁ

Bakalářská práce, FF UK, Praha 2011

Sandra Laurencová se ve své bakalářské práci rozhodla prozkoumat vztah rozvíjejících se sportovních aktivit a ženské emancipace. Zaměřila se na české prostředí konce 19. a začátku 20. století – na vzdělávací a tělovýchovné aktivity a rozvoj ženského sportu zvláště. Ve své práci poskytla pěkný přehled různých podob zájmu o ženský sport a jeho významu pro emancipaci žen v českém prostředí.

Předností práce předně skutečnost, že se autorka nezalekla poměrně náročného tématu. Dějiny sportu nepatří mezi „klasická“ témata české historiografie, což je jistě škoda, neboť sportovní aktivity, jak i autorka správně poukazuje, byly místem, kde lze postihnout proměny v pojetí tělesnosti i celkově hodnotové proměny moderní společnosti. Zvláště ve vztahu k dějinám žen je analýza sportu o to důležitější, že ukazuje, jak se ženy symbolicky dostávaly na veřejnost – jak se bourala představa, že ženy patří jen do sféry domácnosti, a pomalu se prosazovalo egalitárnější vnímání mužů a žen.

Další silnou stránkou výkladu je propojení sportu s národními motivy. Autorka velmi pěkně ukazuje, že obraz „zdravého národa“ byl důležitým nástrojem, který umožnil podpořit nároky na ženský sport na veřejnosti (kde dlouho dominovali muži). Sport dívek a žen nebyl jen zábavou, ale obsahoval v sobě nároky na různě definovanou emancipaci (genderově, národně apod.). S tím pak, za třetí velmi úzce souvisí, že se autorka ve svém zkoumání nevyhýbala analýze kulturních a společenských vztahů, které byly spojeny s různými druhy sportování (aťsi hledání partnerů při společném bruslení nebo uctívání krasobruslařských „hvězd“).

Pokud bych z pozice oponenta měl zmínit body, které by se mohly stát předmětem diskuse, postupoval bych rovněž ve třech krocích. Předně, práce nepůsobí úplně vyváženě ve vztahu ke stanovenému časovému období. Polovina práce je věnována dějinám 19. století, což je jistě velmi záslužné (neboť zde vyniknou kořeny hnutí, případně kontinuity a zlomy), čistě

formálně však název práce, obsahující poukaz k první třetině 20. století neodpovídá obsahu zkoumání.

S tím, za druhé, souvisí skutečnost, že jednotlivé myšlenky nejsou vždy plně propojeny – že čtenář může zůstat v nejistotě, jak vlastně tělovýchova na dívčích školách souvisela ženským olympijským sportem, vysokoškolským sportováním, Junákem nebo krasobruslením atd. Jednotlivé sportovní aktivity jsou v práci spíše postaveny vedle sebe. Ústřední argument práce – prolamování stereotypu o místě žen v domácnosti a jejich pronikání na světlo veřejnosti – je sice implicitně přítomen v celé práci, autorka se však neodvážila sama tyto různé motivy propojit do jedné interpretace a spíše opatrně kladla jednotlivé formy sportování vedle sebe.

Konceptuálně asi nejhlubším deficitem zkoumání je, za třetí, autorčina snaha představit příslušné obrazy a nároky na sportování jako celospolečenskou záležitost. Jednalo se přitom primárně o zkušenosti středních vrstev, které autorka možná trochu příliš odvážně zobecňuje. Neumím si představit, že by se dělnické nebo venkovské ženy v první třetině 20. století věnovaly zmíněným sportovním aktivitám či je třeba jen se zájmem sledovaly. Autorka sice správně poukazuje na to, že v 19. století sport přestal být výsadou aristokracie a byl osvojen a rozvinut ve středních vrstvách, avšak možná mohla více zdůraznit, že v tomto prostředí zůstávaly sportovní aktivity stále poměrně exkluzivní činností, která se do dalších vrstev společnosti rozšířila mnohem později.

Tyto námitky však nemají zpochybnit intelektuální i badatelský výkon, který autorka ve své práci prokázala – spíše by ji možná měly motivovat v dalším bádání. V budoucnu by možná kromě zmíněných obsahových problémů a otázek stálo za to dávat větší pozor na redakci textu (a vyhnout se tak zbytečným hrubým chybám, překlepům atd.). Autorka však má dobré předpoklady, aby všechny dosavadní nástrahy – obsahové i formální – v budoucnu překonala.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení jako *velmi dobré*.

PhDr. Michal P u l l m a n n , PhD.